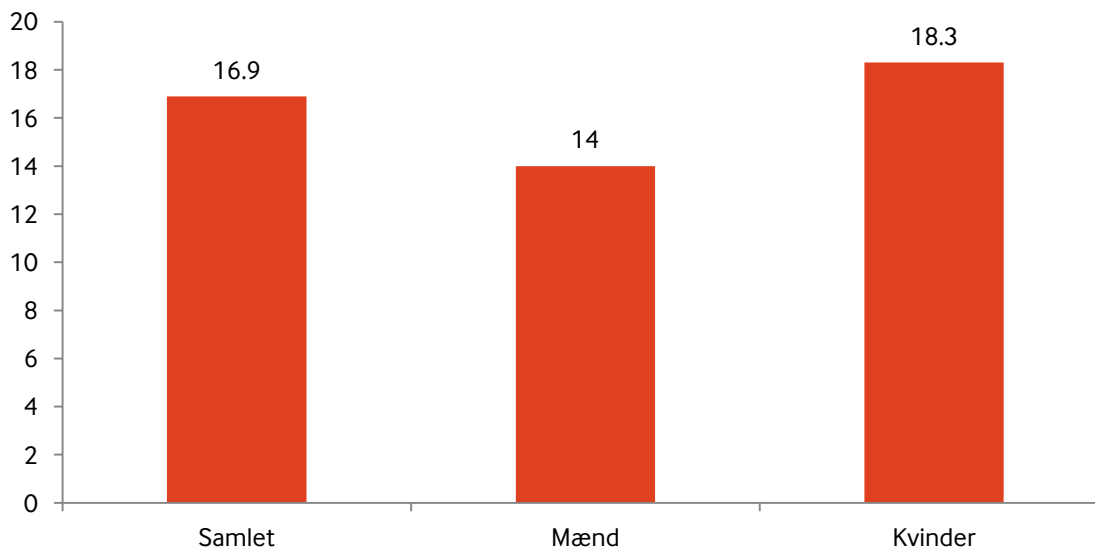

Deltidsfag har hårdere fysisk arbejdsmiljø og lavere timeløn

I fag hvor deltidsansættelser er udbredte, får man en lavere timeløn end i fag, hvor deltidsansættelser ikke er særligt udbredte. Samtidig er der i fag, hvor deltidsansættelser er udbredte, et hårdere fysisk arbejdsmiljø end i fag uden mange deltidsansættelser.

Cevea har i tidligere analyser fundet, at en stor del af de danske deltidsansatte ønsker sig at komme på fuldtid. I denne analyse undersøges det, hvad udbredelsen af deltidsansættelser betyder for lønnen og for det fysiske arbejdsmiljø.

ANDEL AF UFRIVILLINGT DELTIDSANSATTE I 2014

Anm: Andelen deltidsansatte i alderen 15-64, der svarer, at de er på deltid, fordi at de ikke har, kunne finde et fuldtidsarbejde. Kilde: Eurostat, Labour Force Survey

Ovenstående figur viser andelen af ufrivilligt deltidsansatte. Figuren viser, at 18,3 procent af deltidsansatte kvinder og 14 procent af deltidsansatte mænd er ufrivilligt deltidsansatte. Som deltidsansat er ens indkomst naturligt lavere end en fuldtidsansats indkomst, da man som deltidsansat arbejder færre timer. Men som det ses af nedenstående figur, er også timelønnen lavere i fag med en stor andel deltidsansatte.

KONTAKT

Frank Skov, analysechef
fs@cevea.dk
41 77 45 70

FORFATTERE

Frank Skov, analysechef

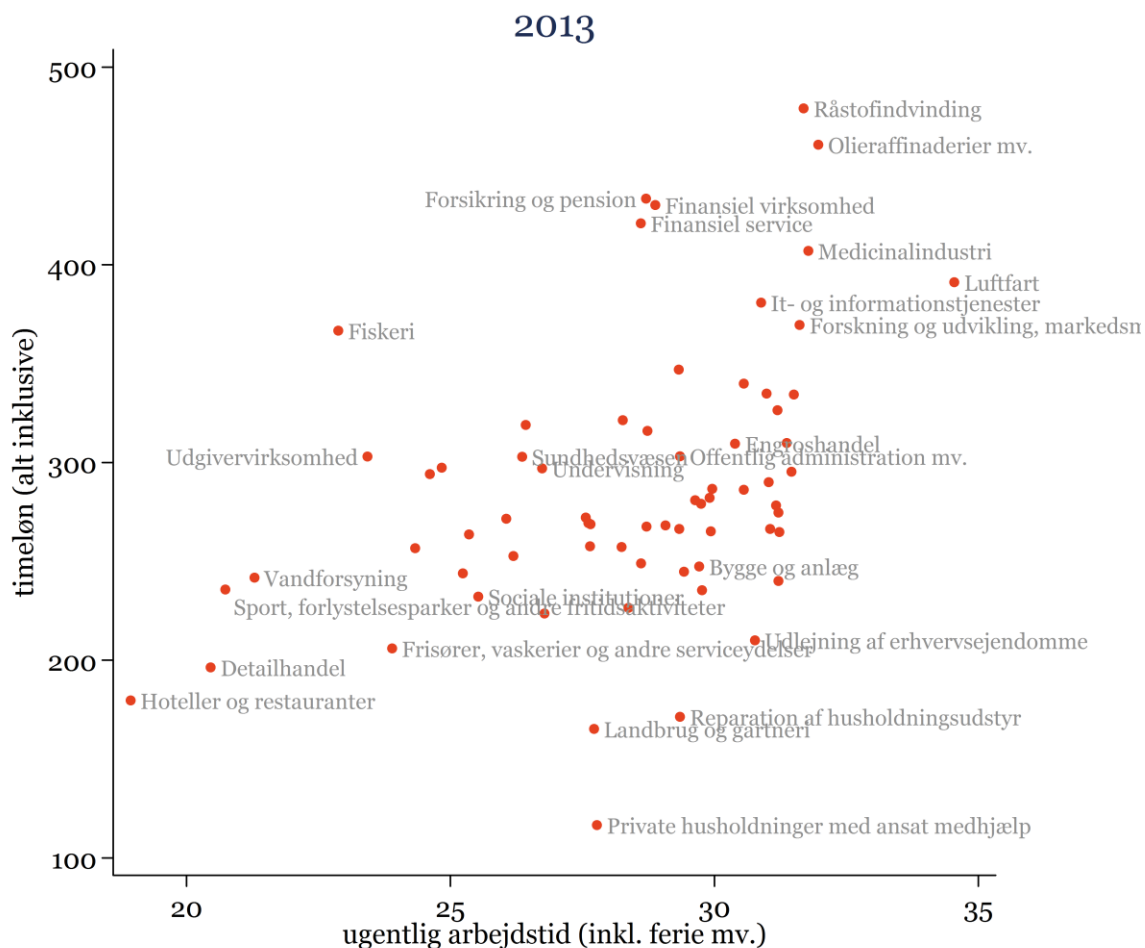
NOTAT

Tema: Arbejdsmarked
Publiceret d. 10-02-2016

CITAT

Nærværende rapport må kun citeres med udtrykkelig kildehenvisning til Cevea.

DELTIDSANSATTE TRÆKKER LØNNEN NED

Anm: Sammenhæng mellem ugentlig arbejdstid (årlig arbejdstid / 52, dvs. inklusive ferier mv.) og timeløn. Data er fra 2013 og er beregnet på baggrund af BNP-opdelinger. datagrundlag: Danmarks Statistik

Figuren viser, at der kan være en sammenhæng mellem timelønnen og den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid. Hvis man er ansat i en branche, hvor den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid er høj, er der en tendens til, at timelønnen også vil være høj. Er man derimod ansat i en branche med en lav gennemsnitlig ugentlig arbejdstid, er tendensen, at man får en lavere timeløn.

Andelen af deltidsansatte trækker den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid ned i en branche og dermed også lønnen. Som deltidsansat i en branche, med mange deltidsansatte, vil man altså opleve en lavere løn i kraft af færre arbejdstimer. Men timelønnen er også lavere alene på grund af de mange deltidsansættelser i branchen.

En del af forklaringen kan hænge sammen med, hvad vi så i figuren om de ufrivilligt deltidsansatte. Hvis alternativet til en deltidsansættelse ikke er en fuldtidsstilling, men derimod arbejdsløshed, kan

det tænkes, at man står dårligt i lønforhandlinger og dermed ikke kan opnå samme lønstigninger som i brancher med en mindre andel af deltidsansatte.

Det giver sig ikke kun udslag på lønsiden, at der er mange deltidsansatte i samme branche. Det har også en betydning for det fysiske arbejdsmiljø, hvilket fremgår af nedenstående tabel.

Tabellen er lavet på baggrund af data fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA), og tallene præsenterer resultaterne af en regressionsanalyse. Disse regressioner illustrerer det fysiske arbejdsmiljø for deltidsansatte samt i såkaldte deltidsfag.

Af tabellen kan vi se, at de deltidsansatte vurderer deres arbejdsevne til at være dårligere end fuldtidsansatte. Umiddelbart vil man tro at dette skyldes, at deltidsansatte selv har valgt deltid muligvis på grund af et nedsat helbred. Ansatte på flekstid og skånejobs er dog i denne analyse sorteret fra, og derved er der i mindre grad tale om personer med nedsat helbred.

Både fuldtidsansatte og deltidsansatte i fag med mange deltidsansatte vurderer deres arbejdsevne i forhold til de fysiske krav i deres arbejde dårligere, end ansatte i fag med færre deltidsansatte. Det tyder på, at de fag deltidsansatte arbejder i, generelt er fysisk hårdere end andre fag. En del af forklaringen på hvorfor deltidsansatte og ansatte i deltidsfag vurderer, at de har en dårligere fysisk arbejdsevne, og at deres arbejde er fysisk hårdere end andres arbejde, kan skyldes forhold på arbejdspladsen.

Ser vi på de belastninger, som deltidsansatte bliver udsat for på deres arbejdsplads, vurderer deltidsansatte deres arbejdsevne til at være lavere i forhold til, hvordan ansatte i fuldtidsstillinger vurderer deres egen arbejdsevne.

Deltidsansatte arbejder en større del af deres arbejdstid med armene løftet over skuldrene end fuldtidsansatte. Deltidsansatte laver oftere gentagende armbevægelser og arbejder oftere med ryggen foroverbøjet eller vredet end fuldtidsansatte. Deltidsansatte skubber og løfter en større del af deres arbejdstid, og deltidsansatte bærer og løfter ligeledes en større del af ens arbejdstid end fuldtidsansatte. Deltidsansatte sidder ned i en mindre del af deres arbejdstid og står derfor mere op end fuldtidsansatte. Derudover ligger deltidsansatte også oftere på knæ eller sidder på hug i forbindelse med deres arbejde end fuldtidsansatte.

Det er altså tydeligt, at man som deltidsansat generelt oftere bliver udsat for fysiske belastninger i sit arbejde, og derfor har deltidsansatte et hårdere fysisk arbejdsmiljø end fuldtidsansatte. Det tyder på, at deltidsansatte oftere får opgaver, der fysisk slider deres helbred, hvorimod fuldtidsansatte oftere har opgaver, der slider fysisk mindre på deres helbred.

Fuldtids- og deltidsansatte i fag, hvor der er en stor andel af deltidsansættelser, vurderer deres arbejde til at være fysisk hårdere, end hvordan ansatte i fag med en lille andel af deltidsansatte vurderer hårdheden af deres eget arbejde. Ansatte i fag med en stor andel af deltidsansatte vurderer oftere, at deres arbejdsevne er dårlig i forhold til de fysiske krav i arbejdet, end ansatte i fag med en lille andel af deltidsansatte.

I deltidsfag bliver man altså udsat for flere fysiske belastninger i ens arbejde end ansatte i fag med en mindre andel af deltidsansatte. Deltidsfag har derfor et fysisk hårdere arbejdsmiljø.

TENDENSER FOR FYSISK ARBEJDSMILJØ FOR KØN, DELTIDSANSATTE OG DELTIDSFAG

Fysisk belastning	Kvinder	Deltidsansatte	Fag med en stor andel af deltidsansatte
Vurdering af hvor fysisk hårdt arbejdet er	-	+	+
Arbejdsevne i forhold til fysiske arbejdskrav	Ikke signifikant	-	-
Tid, hvor man har armene løftet over skulderhøjde	-	+	+
Tid, hvor man har gentagende armbevægelser	-	+	Ikke signifikant
Tid, hvor man arbejder foroverbøjet eller med vredet ryg	-	+	+
Løft man burde være flere til	-	Ikke signifikant	+
Tid brugt på anstrengende løft	-	Ikke signifikant	+
Tid brugt på at bære/løfte	-	+	+
Hvor ofte skubber og trækker man	-	+	+

Tid, hvor man ligger på knæ og sidder på hug	-	+	+
Gående og stående i arbejdstiden	-	+	+
Sidder i arbejdstiden	+	-	-

Tabel forklaring: et plus illustrerer at arbejdsbelastningen forekommer oftere end for andre grupper, et minus illustrerer at arbejdsbelastningen forekommer sjældnere end for andre grupper.

SÅDAN HAR VI BEREGNET TALLENE

Regressionerne er lavet på baggrund af data af NFA fra 2012.

I regressionsanalysen er variabelen kvinder inddraget som kontrolvariabel for at kontrollere for, at det ikke blot er en overrepræsentation af kvinder i deltidsjob der påvirker resultaterne, kvinder er overrepræsenterede blandt deltidsansatte. Ifølge Danmarks statistik var 20,9 % af danske kvinder i alderen 25-54 år i 2014 deltid og 57 % var på fuldtid. For mændene var, at 6,7 % på deltid, mens 78,2 % arbejdede fuldtid.